

Powszechny Spis Rolny 2020 – wyniki wstępne w województwie łódzkim

1.10.2021 r.

Powszechny Spis Rolny (PSR) został przeprowadzony na terytorium Polski w okresie od 1 września do 30 listopada 2020 r., według stanu na dzień 1 czerwca 2020 r.

Spisem rolnym, jako badaniem pełnym, zostały objęte gospodarstwa rolne, których użytkownikami były osoby fizyczne (gospodarstwa indywidualne) oraz osoby prawne i jednostki organizacyjne niemające osobowości prawnej.

 10,4%

Spadek liczby gospodarstw rolnych w porównaniu z PSR 2010

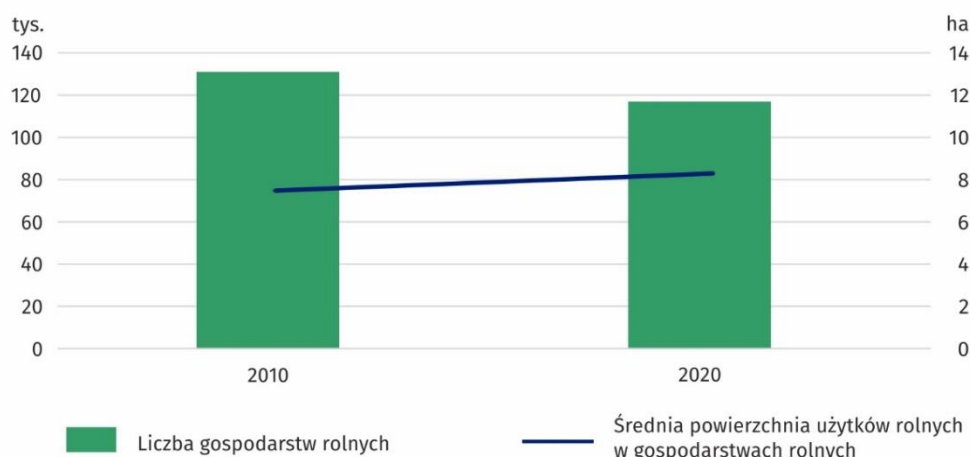
Według wstępnych wyników Powszechnego Spisu Rolnego, w 2020 r. utrzymała się notowana od wielu lat tendencja spadku liczby gospodarstw rolnych, przy jednoczesnym wzroście ich średniej powierzchni. W porównaniu z wynikami uzyskanymi w PSR 2010, zmniejszeniu uległa powierzchnia gruntów ogółem użytkowanych w gospodarstwach rolnych. Nastąpiła znaczna specjalizacja produkcji rolniczej.

1. Gospodarstwa rolne

Liczba gospodarstw rolnych w województwie łódzkim, w porównaniu z wynikami Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r., zmniejszyła się o 10,4%, w skali Polski - o 12,7%. Ubytek gospodarstw odnotowano w większości grup obszarowych, największy (18,3%) wśród gospodarstw o powierzchni 7-10 ha użytków rolnych. Wzrosła natomiast liczba gospodarstw najmniejszych - o powierzchni do 1 ha użytków rolnych (o 18,0%) oraz największych, należących do grup obszarowych użytków rolnych powyżej 30 ha (o 69,3%).

Struktura gospodarstw rolnych według grup obszarowych na przestrzeni 10 lat pozostała zbliżona. Niemal połowę gospodarstw stanowiły te posiadające od 3 do 10 ha użytków rolnych, a co piąte gospodarstwo w województwie łódzkim posiadało 3-5 ha użytków rolnych. W skali Polski największą grupę stanowiły gospodarstwa z użytkami rolnymi o powierzchni 1-5 ha (50,6%).

Wykres 1. Gospodarstwa rolne i średnia powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwie rolnym

Obserwowany spadek liczby gospodarstw rolnych, przy nieznacznym spadku powierzchni użytków rolnych, znalazł swoje odzwierciedlenie we wzroście o 10,7% **średniej powierzchni użytków rolnych (UR)** przypadającej na 1 gospodarstwo rolne, tj. z 7,5 ha w 2010 r. do **8,3 ha** w 2020 r.

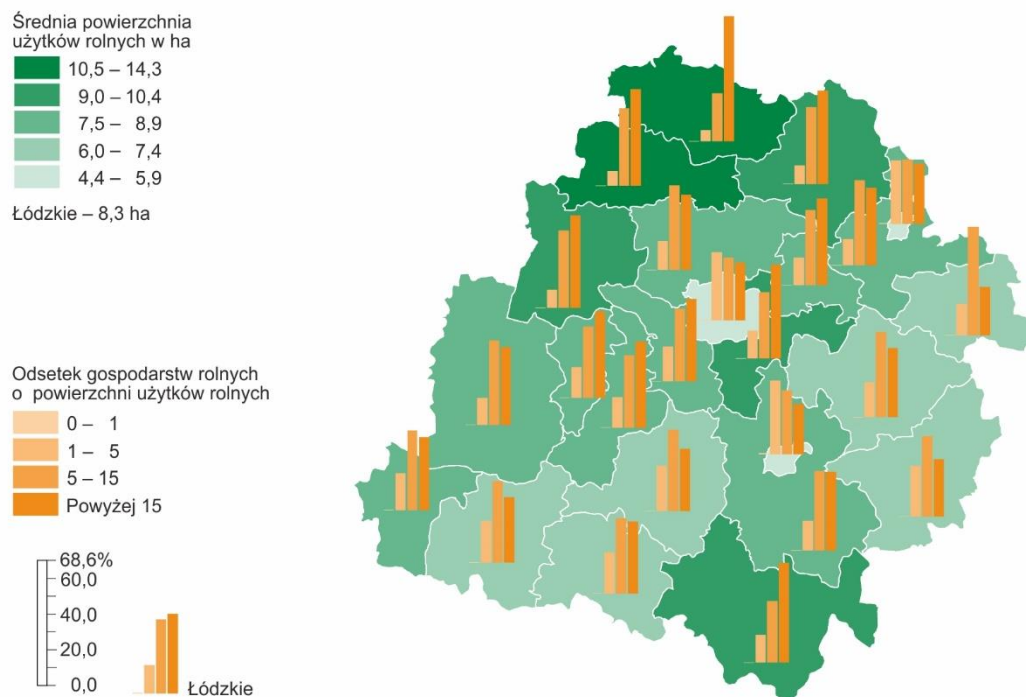
W porównaniu z wynikami PSR 2010 nastąpiły zmiany w strukturze gospodarstw rolnych według **rodzaju prowadzonej działalności rolniczej**. W 2020 r. wśród ogółu gospodarstw, zarówno w województwie łódzkim jak i w skali kraju, dominowały jednostki prowadzące wyłącznie produkcję roślinną. Gospodarstwa takie stanowiły 58,7% ogółu gospodarstw rolnych w łódzkim, podczas gdy prowadzące tylko produkcję zwierzęcą - 0,5%. Odsetek gospodarstw zajmujących się wyłącznie produkcją roślinną wzrósł o 21,5 p. proc., zaś prowadzących tylko produkcję zwierzęcą o 0,1 p. proc. Gospodarstwa z produkcją mieszaną (prowadzące zarówno

Średnia powierzchnia użytków rolnych w łódzkim to 8,3 ha

Zwiększył się odsetek gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną, kosztem gospodarstw z produkcją mieszaną (roślinną i zwierzęcą)

uprawę roślin, jak i chów zwierząt) stanowiły 40,8% ogółu gospodarstw rolnych, wobec 62,4% w 2010 r.

Mapa 1. Gospodarstwa i użytki rolne w 2020 r.

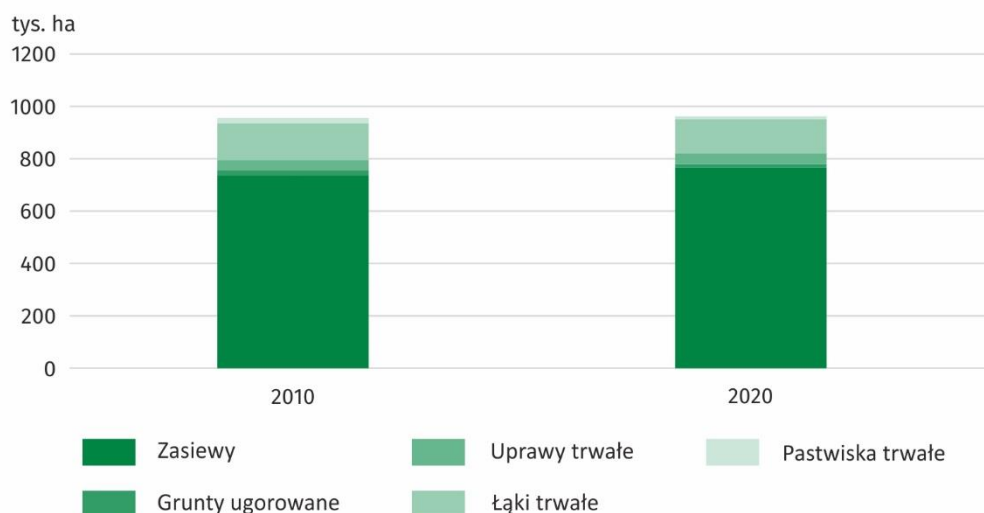
2. Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów

Według wstępnych wyników Powszechnego Spisu Rolnego w 2020 r. **powierzchnia użytków rolnych** ogółem w gospodarstwach rolnych w województwie łódzkim wyniosła ok. **976 tys. ha**. W ciągu ostatnich 10 lat, tj. od Powszechnego Spisu Rolnego w 2010 r., powierzchnia użytków rolnych w gospodarstwach rolnych zmniejszyła się o 4,1 tys. ha (o 0,4%). W gospodarstwach indywidualnych znajdowało się 98,4% powierzchni użytków rolnych.

W województwie łódzkim, w stosunku do 2010 r. powierzchnia zasiewów w gospodarstwach ogółem zwiększyła się o 30,0 tys. ha (o 4,1%), wzrosła także powierzchnia upraw trwałych o 3,7 tys. ha (o 9,9%), zmniejszyła się natomiast powierzchnia łąk trwałych i pastwisk trwałych łącznie o 19,0 tys. ha (o 11,8%).

Powierzchnia użytków rolnych w łódzkim zmniejszyła się w okresie 2010-2020 o 4,1 tys. ha

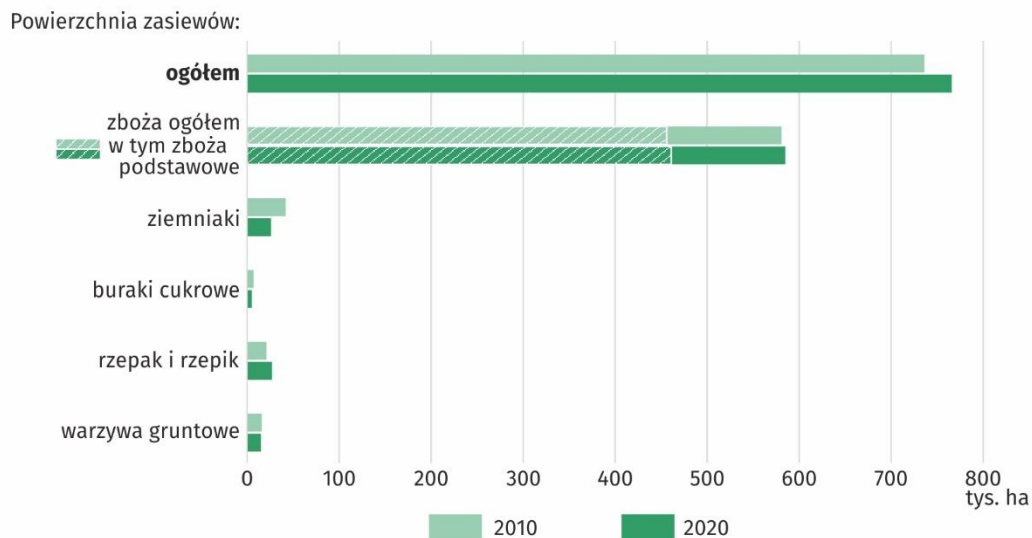
Wykres 2. Powierzchnia głównych kategorii użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej

W strukturze użytków rolnych, udział powierzchni zasiewów wyniósł 78,5% i w porównaniu z 2010 r. zwiększył się o 3,4 p.proc. Udział powierzchni upraw trwałych wyniósł 4,2% i zwiększył się o 0,4 p. proc, natomiast odsetek łąk trwałych wyniósł 13,3% i zmniejszył się o 1,0 p. proc. W gospodarstwach indywidualnych struktura użytków rolnych według sposobów użytkowania była zbliżona.

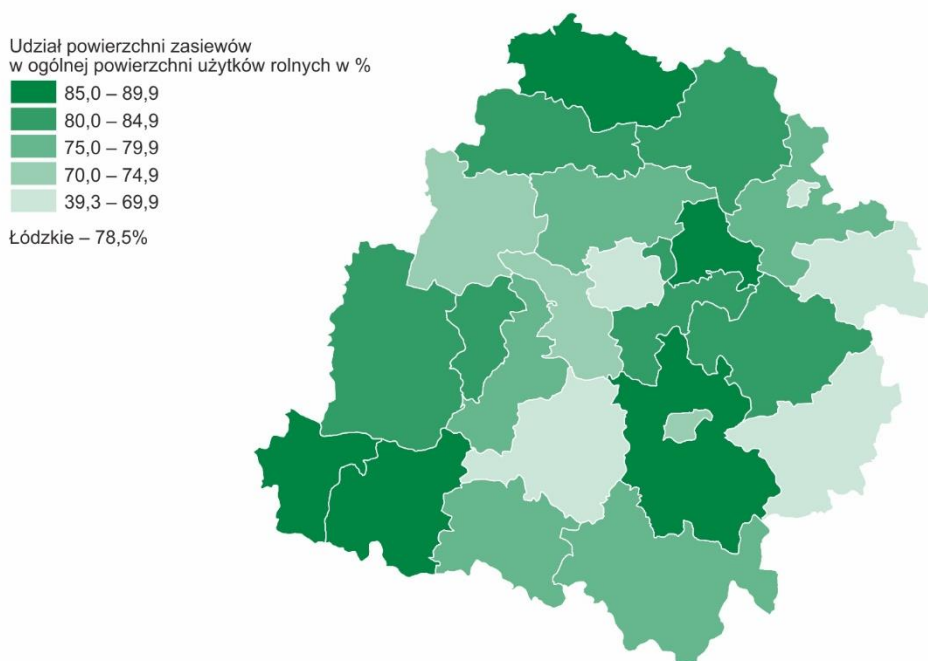
Wstępne wyniki spisu rolnego pokazują, że ogólna **powierzchnia zasiewów** w gospodarstwach rolnych w województwie łódzkim w 2020 r. wyniosła prawie **766 tys. ha** i była większa o 4,1% niż w 2010 r. W strukturze zasiewów nadal dominującą uprawą były **zboża ogółem** (585 ha - 76,4%), których powierzchnia uprawy wzrosła o **3,9 tys. ha**.

Wykres 3. Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów

Porównując wyniki PSR 2020 do danych z 2010 r. możemy zaobserwować zmiany na całym obszarze Polski – zmalał udział powierzchni uprawy zbóż ogółem (w łódzkim o 2,6 p. proc., o 4,4 p. proc. w skali kraju) oraz ziemniaków (w łódzkim o 2,4 p. proc. i o 1,5 p. proc. w skali kraju). Ponadto w województwie łódzkim w strukturze powierzchni zasiewów zmniejszył się udział buraków cukrowych (o 0,2 p. proc.) oraz warzyw gruntowych (o 0,1 p. proc.) Zwiększył się natomiast udział (o 0,6 p. proc.) powierzchni uprawy rzepaku i rzepiku.

Mapa 2. Powierzchnia zasiewów w 2020 r.

Powierzchnia zasiewów w województwie łódzkim stanowiła, według wstępnych wyników PSR 2020, 7,1% powierzchni upraw w skali kraju. Udział powierzchni uprawy zbóż to 7,9% upraw krajowych. Udział ten plasuje województwo na 5 miejscu (za wielkopolskim 14,1%, mazowieckim 12,1%, lubelskim 9,9% oraz kujawsko-pomorskim 8,2%). Uprawy ziemniaków w województwie łódzkim stanowiły 11,5% powierzchni uprawy w kraju. Pod względem udziału powierzchni uprawy ziemniaków łódzkie zajmuje 2 miejsce wśród województw, za województwem wielkopolskim (13,7% powierzchni upraw krajowych). Skala uprawy buraków cukrowych (2,2% powierzchni upraw w kraju) oraz rzepaku i rzepiku (2,7%) są jednymi z niższych wśród województw. Uprawy warzyw gruntowych w łódzkim stanowiły 10,6% ich powierzchni uprawy w skali kraju. Pod względem tego udziału łódzkie plasuje się za kujawsko-pomorskim (18,0%), mazowieckim i wielkopolskim (po 13,2%).

Powierzchnia zasiewów w łódzkim to 7,1% powierzchni upraw w kraju

3. Zwierzęta gospodarskie

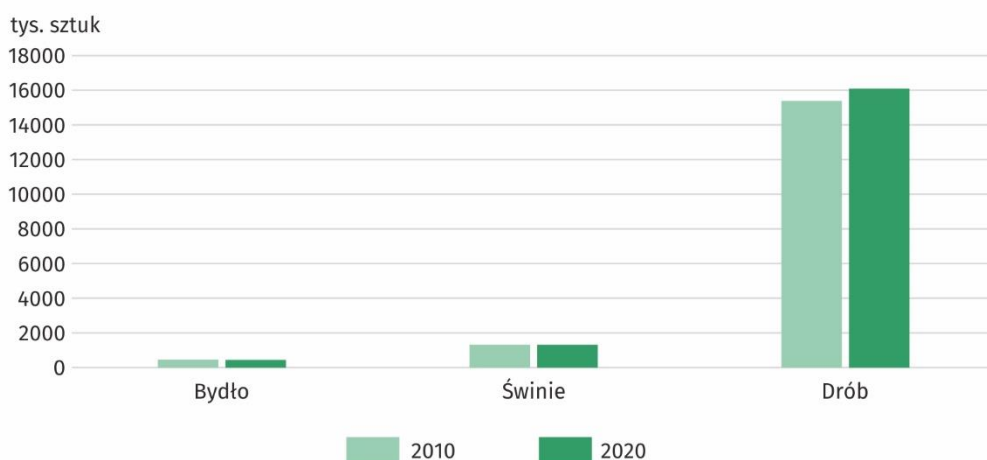
Zgodnie z wynikami PSR 2020 pogłowie poniższych gatunków **zwierząt gospodarskich** w województwie łódzkim wyniosło:

- bydła – 448 tys. szt., w tym krów – 173 tys. szt.,
- świń – 1319 tys. szt., w tym loch – 69 tys. szt.,
- drobiu – 16082 tys. szt., w tym kur niosek – 2655 tys. szt.

W porównaniu z wynikami spisu przeprowadzonego w 2010 r., odnotowano wzrost skali chowu drobiu – o 4,6%, ale liczba kur niosek spadła o 11,0%. Wzrost nastąpił również w przypadku pogłowia trzody chlewnej – o 0,8%, przy czym zmniejszyła się liczba loch o 36,2%. Zmniejszyła się natomiast liczebność stada bydła o 1,3%, w szczególności krów – o 20,0%, co wskazuje na zachodzące zmiany w gospodarstwach prowadzących chów zwierząt w kierunku produkcji mięsa.

Zmiany w chowie zwierząt gospodarskich wskazują na rozwój produkcji zwierzęcej z przeznaczeniem na mięso

Wykres 4. Pogłowie zwierząt gospodarskich

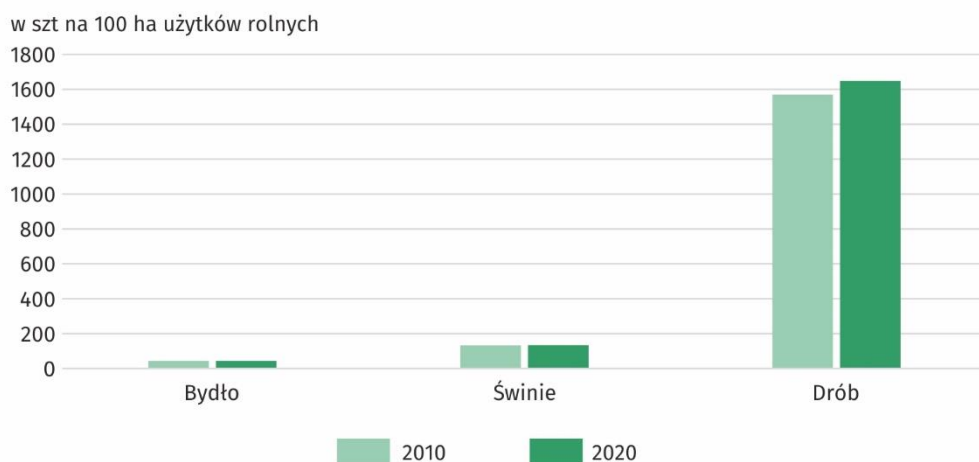

W gospodarstwach rolnych **obsada zwierząt gospodarskich na 100 ha użytków rolnych** w 2020 r. kształtowała się na poziomie 46 sztuk w przypadku bydła – tyle co w 2010 r., zmniejszyła się natomiast obsada krów (o 4 sztuki) do 18 sztuk. Pogłowie świń na 100 ha użytków rolnych wyniosło 135 sztuk wobec 134 w 2010 r., jednocześnie odnotowano spadek obsady loch z 11 w 2010 r. do 7 w 2020 r. Liczba sztuk drobiu na 100 ha użytków rolnych była o 79 większa niż w 2010 r. i wyniosła 1648 sztuk. Zmniejszyła się natomiast obsada kur niosek – o 33 do poziomu 272 sztuk.

Udział pogłowia zwierząt gospodarskich województwie łódzkim w stadzie ogólnopolskim zmniejszył się w dziesięcioletnim okresie w przypadku: bydła o 0,8 p. proc do 7,1% oraz drobiu o 1,7 p. proc. także do 7,1%. Wzrósł natomiast udział stada świń (o 3,2 p. proc.) do poziomu 11,8%.

Wielkość stada bydła w województwie łódzkim plasuje je na 6 miejscu w kraju. Pogłowie wojewódzkiego stada świń jest 3 co do wielkości w kraju (za województwami: wielkopolskim 27,9% oraz mazowieckim 13,4%). Liczebność drobiu w gospodarstwach województwa łódzkiego także daje łódzkiemu 3 pozycję w kraju (za województwami: mazowieckim – 21,6% stada krajowego oraz wielkopolskim 20,9%).

Wykres 5. Obsada zwierząt gospodarskich

4. Nawożenie roślin

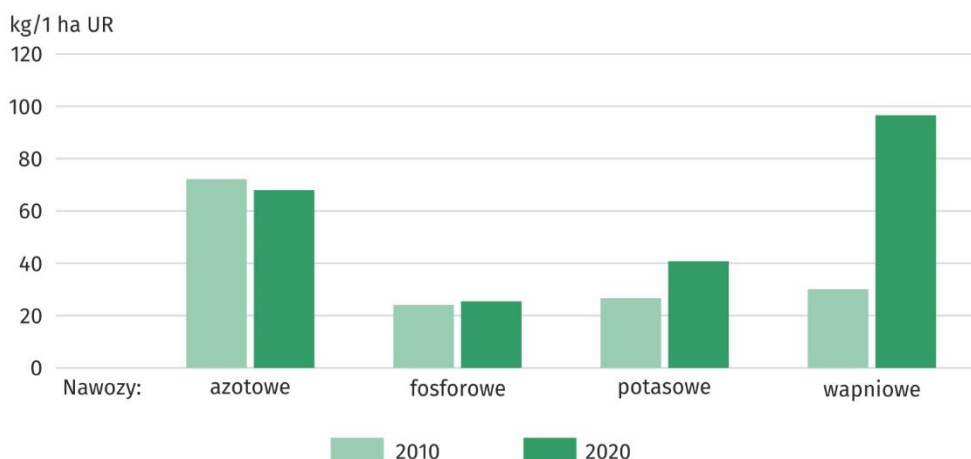
Wstępne wyniki PSR 2020 wykazały, że w okresie od 2 czerwca 2019 r. do 1 czerwca 2020 r. zużycie **nawozów mineralnych – łącznie azotowych, fosforowych i potasowych (NPK)**, było o 8,8% większe niż w 2010 r. i wyniosło **131 tys. ton**. W 2020 r. na 1 ha użytków rolnych ogółem zużyto przeciętnie 134,2 kg NPK.

W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych, w stosunku do 2010 r., w największym stopniu zwiększyło się zużycie nawozów potasowych – o 52,8% i wyniosło 40,8 kg/ha (przeciętnie w kraju 38,1 kg/ha). Pod uprawy zastosowano ponadto 67,9 kg/ha nawozów azotowych i 25,5 kg/ha nawozów fosforowych (w kraju odpowiednio 70,4 kg/ha oraz 24,4 kg/ha). To o 5,8% mniej w przypadku nawozów azotowych, natomiast o 5,8% więcej w przypadku nawozów fosforowych.

Zużycie **nawozów wapniowych** w porównaniu do 2010 r. wzrosło ponad trzykrotnie i wyniosło **94 tys. ton** (wobec 29 tys. ton w 2010 r.). Średnie zużycie nawozów wapniowych (CaO) w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych wyniosło w województwie łódzkim 96,5 kg (wobec średniej 91,3 kg w Polsce).

Zużycie nawozów mineralnych oraz wapniowych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w łódzkim było wyższe niż przeciętne w kraju

Wykres 6. Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych

Na wzrost zużycia tych nawozów wpłynął m.in. wprowadzony w 2019 r. „Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie” i związane z tym programem dofinansowanie na realizację przedsięwzięć skutkujących poprawą jakości środowiska udzielane w ramach pomocy *de minimis*.¹

¹ <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/psr-2020/powszechny-spis-rolny-2020-raport-z-wynikow,4,1.html>, str. 32

5. Ciągniki i maszyny rolnicze

Zmiany jakie w zakresie wyposażenia gospodarstw rolnych w podstawowe maszyny rolnicze odnotowano w okresie 2010-2020 były wynikiem przede wszystkim postępującej specjalizacji produkcji rolnej i jednocześnie procesem modernizacji gospodarstw rolnych.

Według wstępnych wyników PSR 2020 w gospodarstwach rolnych w województwie łódzkim znajdowało się:

- 131,2 tys. ciągników rolniczych,
- 12,6 tys. kombajnów zbożowych,
- 0,6 tys. kombajnów buraczanych,
- 9,7 tys. kombajnów ziemniaczanych,
- 48,9 tys. opryskiwaczy polowych,
- 5,7 tys. opryskiwaczy sadowniczych.

Zdecydowana większość (ponad 99%) wszystkich maszyn rolniczych znajdowała się w gospodarstwach indywidualnych.

W 2020 r. w całym rolnictwie odnotowano o 4,7% więcej ciągników rolniczych niż w 2010 r. Więcej niż w 2010 r. było także kombajnów zbożowych – o 22,8%. Zmniejszyła się liczba kombajnów ziemniaczanych – o 26,2%, kombajnów buraczanych – o blisko połowę, opryskiwaczy polowych – o 2,7% oraz opryskiwaczy sadowniczych – o 3,2%.

Wskaźniki dotyczące liczby maszyn na 100 gospodarstw, na przestrzeni 10 lat nie uległy znaczącym zmianom. Wyjątkiem jest obsada ciągników na 100 gospodarstw, która zwiększyła się w porównaniu z wynikami PSR 2010 o 16 sztuk do 112. Obsada kombajnów zbożowych oraz opryskiwaczy polowych wzrosła w okresie 10 lat jedynie o 3 sztuki, do poziomu odpowiednio 11 kombajnów zbożowych oraz 42 opryskiwaczy polowych. W przypadku pozostałych maszyn obsada na 100 gospodarstw zmniejszyła się nieznacznie lub pozostała bez zmian.

Przy zmniejszonej liczbie gospodarstw i jednoczesnym spadku powierzchni użytków rolnych, średnia powierzchnia przypadająca na 1 ciągnik zmniejszyła się w stosunku do wyników poprzedniego spisu i wyniosła 7,4 ha użytków rolnych (wobec 7,8 ha w 2010 r.) Mimo wzrostu powierzchni zasiewów, wzrost liczby kombajnów zbożowych w gospodarstwach w województwie łódzkim spowodował, że średnia powierzchnia zasiewów przypadająca na 1 kombajn zbożowy zmniejszyła się w okresie 10 lat z 56,6 ha do 46,4 ha. Mimo spadku średniej powierzchni upraw ziemniaków i zmniejszeniu się liczby kombajnów ziemniaczanych średnia powierzchnia przypadająca na 1 taki kombajn zmniejszyła się z 3,2 ha do 2,7 ha.

W łódzkim przeciętnie w każdym gospodarstwie rolnym znajdował się jeden ciągnik

Na jeden ciągnik przypadają średnio 7,4 ha użytków rolnych

6. Źródła dochodów gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego

W roku poprzedzającym 1 czerwca 2020 r. w województwie łódzkim 116,7 tys. gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskiwało **dochody z prowadzonej działalności rolniczej**.

Oprócz działalności rolniczej źródłami dochodów były także:

- praca najemna – dla 48,5% ogółu omawianych gospodarstw domowych (w 2010 r. – 48,7%),
- emerytury i renty – dla 25,7% (w 2010 r. – 26,8%),
- działalność pozarolnicza – dla 13,4% (w 2010 r. – 18,1%),
- inne niezarobkowe źródła utrzymania (poza emeryturą i rentą) – dla 13,5% (w 2010 r. – 5,6%).

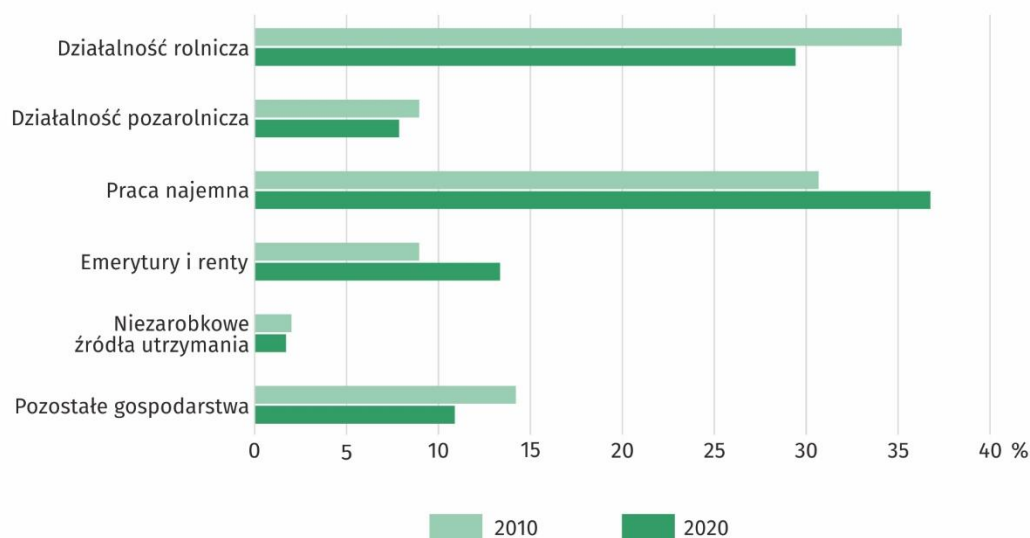
Nadal tylko 1/3 gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskuje główne dochody (ponad 50% dochodów) z prowadzonej działalności rolniczej. Odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z rolnictwa zmalał na przestrzeni lat 2010-2020 z 35,2% do 29,5%.

Również co trzecie gospodarstwo domowe z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego jako główne źródło utrzymania wskazało pracę najemną. Tak jak w skali Polski, odsetek gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa indywidualnego uzyskujących główne dochody z pracy najemnej (36,9%) przewyższył odsetek gospodarstw uzyskujących główne dochody z działalności rolniczej.

Wyniki PSR 2020 w województwie łódzkim wykazały wzrost odsetka gospodarstw uzyskujących główne dochody z emerytur i rent (o 4,4 p. proc. do 13,4%). Odnotowano natomiast spadek odsetka gospodarstw domowych uzyskujących główne dochody z działalności pozarolniczej (o 1,1 p. proc. do 7,9%) oraz odsetka gospodarstw uzyskujących główne dochody z innych (poza emeryturą i rentą) źródeł utrzymania (o 0,3 p. proc. do 1,7%).

Tylko 1/3 gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego utrzymywała się głównie z działalności rolniczej

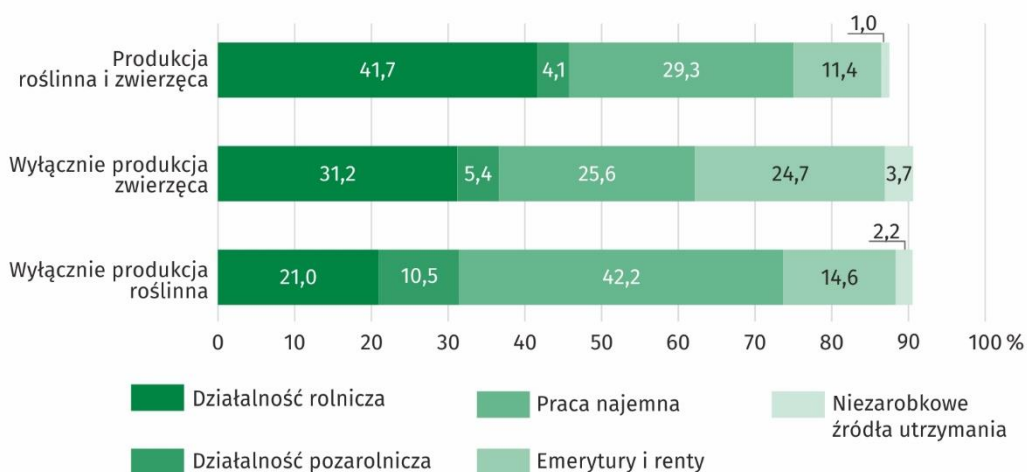
Wykres 7. Struktura gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów

Specyfika produkcji roślinnej i zwierzęcej znalazła odzwierciedlenie w zróżnicowaniu poszczególnych źródeł głównych dochodów w zależności od rodzaju prowadzonej produkcji rolniczej. Jednakowe relacje pomiędzy rodzajem prowadzonej działalności rolniczej a głównymi źródłami dochodów, odnotowano zarówno w skali Polski, jak i w województwie łódzkim.

Odsetek gospodarstw domowych uzyskujących główne dochody z działalności rolniczej przewyższał odsetki dla pozostałych źródeł dochodów w grupie gospodarstw z produkcją mieszaną (roślinną i zwierzęcą) oraz zajmujących się wyłącznie produkcją zwierzęcą. W grupie gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję roślinną najwyższy był odsetek gospodarstw domowych, które uzyskiwały ponad 50% dochodów z pracy najemnej. Jednocześnie najwyższy odsetek gospodarstw domowych utrzymujących się głównie z emerytur i rent jak i innych niezarobkowych źródeł wystąpił w grupie gospodarstw prowadzących wyłącznie produkcję zwierzęcą.

Wykres 8. Struktura gospodarstw domowych z użytkownikiem gospodarstwa rolnego według głównego źródła dochodów i rodzaju prowadzonej działalności rolniczej w 2020 r.

***

W przypadku cytowania danych Głównego Urzędu Statystycznego prosimy o zamieszczenie informacji: „Źródło danych GUS”, a przypadku publikowania obliczeń dokonanych na danych opublikowanych przez GUS prosimy o zamieszczenie informacji: „Opracowanie własne na podstawie danych GUS”.

Opracowanie merytoryczne:

Łódzki Ośrodek Badań Regionalnych

Ośrodek Warunków Życia i Badań Ankiety

Informatorium Statystyczne

Tel: (+48 42) 683 91 91, (+48 42) 683 91 92

e-mail: informatoriumLDZ@stat.gov.pl

www.lodz.stat.gov.pl

@lodz_STAT

@UrządStatystycznywLodzi

Powiązane opracowania:

Publikacja GUS pt. *Powszechny Spis Rolny 2020. Raport z wyników*

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/psr-2020/powszechny-spis-rolny-2020-raport-z-wynikow,4,1.html>

Publikacja GUS pt. *Powszechny Spis Rolny 2020. Metodologia i organizacja badania*

<https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/rolnictwo-lesnictwo/psr-2020/powszechny-spis-rolny-2020-metodologia-i-organizacja-badania,3,1.html>

Ważniejsze pojęcia i wyjaśnienia metodologiczne zawarto w wyżej wymienionych opracowaniach.

Temat dostępny w bazach danych:

Bank Danych Lokalnych – Powszechne Spisy Rolne – PSR 2020

<https://bdl.stat.gov.pl/BDL/start>